

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklinska ulica 6/L. Rokopisov ne vračamo. Nefranklinskih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din za inozemstvo 80 Din. Členi sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. lek. rač. 11.153. Telefon 3112

Nazaj k šoli

Slovensko učiteljstvo je v zadnjih letih potom svoje organizacije kot edine svoje predstavnice že tolikokrat zahtevalo, da naj ga s pretiranimi zahtevami po izvenšolskem udejstvovanju nihče ne oddaljuje od njegovega glavnega in najvažnejšega delokroga t. j. dela v šoli in med narodnim naraščanjem, da ne more biti za objektivnega opazovalca nikakega dvoma o iskrenosti in nujni potrebi te zahteve.

Ta klic je ostal glas vpijočega v puščavi. Posledice te zgrešene kulturne politike so že danes zelo občutne, utegnejo pa že v bližnji bodočnosti postati naravnost katastrofalne.

To stanje je nevdržno: spremeniti se mora v interesu šole, narodne kulture in ne najzadnje radi duševne higijene učiteljstva.

Ko se je v prejšnjem režimu nekako uzakonila dolžnost izvenšolskega dela za ves učiteljski stan v Jugoslaviji, je postala ta dolžba kar preko noči valpetski bič v rokah uradnih, poluradnih in zasebnih podeželskih »osebnosti«. Učitelja so tirali v vsa mogoča in nemogoča društva, hromili so ga telesno in duševno, oropali ga duševnega miru in harmonije njegovega bivanja. Razdvojen in razcepljen v svoji življenjski silni ne more stopati z zbranim duhom k svoji vzgojni nalogi, ki zahteva višek duhovne zbraniosti in miselnega osredotočenja. V trpki zavesti, da je poklicno izpodmaknjen, da je po sili razmer postala glavna dolžnost nekaka postranska panoga v njegovem življenju, propada počasi moralno in intelektualno.

In to se dogaja v času, ki zahteva vsled svoje problematike strnjenje vseh duševnih sposobnosti in stoterj pojklenitve volje in značaja.

Tudi slovensko šolstvo neizprosno kliče po reformi. Kakor na vseh drugih gospodarskih in kulturnih področjih se vsiljujejo sodobnim vzgojiteljem tudi v šoli novi problemi, ki ne dovoljujejo brez škode za našo narodno prosveto nikakega odlašanja.

Naša šola postaja usoden anahronizem. Kakršna je, pomenja žalostno dediščino iz preteklega stoletja, od katerega nas loči v zgodovini človeštva edinstven prepad: ne poznamo skoro vrednote, ki bi v razdobju zadnjih tridesetih let ne postala problematična.

Tudi v šolskem življenju vlečemo mukoma s seboj verige starih preživelih učnih in vzgojnih oblik: ovirajo nas na vseh koncih in krajih, zastirajo nam pogled na pravo pedagoško istinitost ter nam hrome sile v borbi za nemogočim.

Naša šola že davno ni več na višku svoje naloge.

Ne sprašča novih sil, ne daje novih sodobnih pobud, ne širi obzorja po spremenjenih kulturnih planjavah, ne gradi novega, zavestno aktivnega človeka z bistrim pogledom in zdravim ustvarjalnim optimizmom.

Vse to kliče, vehementno kliče po izpremembi.

In učiteljstvu ne puste, da bi se posvetilo tej kardinalni svoji nalogi! Ze dolgo vrsto let stoji v najhujšem križnem ognju najraznovrstnejših vplivov, ki se filmsko menjujejo od režima do režima. Stalno je pri tem — žal — le hotenje, razpolagati z učiteljstvom kot svojim političnim instrumentom izven šole.

Vsa zadnja leta naše organizacije so izpolnjena z obupno borbo za svobodo lastne akcije na šolskem in splošno kulturnem področju. Vsako dušenje tega našega stremljenja pomenja protikulturni udarec v obraz novemu človeku, ki naj bi vzklik iz nove šole.

Brez obzira na levo in desno si mora ustvariti slovensko učiteljstvo svojo trdno, neodvisno stanovsko pozicijo, če se hoče učinkovito poglobiti v vzgojna vprašanja svoje dobe. Kot igrača v rokah menjajočih režimskih in kampanjskih politik, odtrgan od svojega pravega dela, predan na milost in nemilost zakulisnih spletk in osebnega stremišva, skrušen in razdvojen v samem sebi, ponižan in demoraliziran; ne daje tak učitelj najmanjšega jamstva za to, da bodo vodile slovenski naraščaj močne osebnosti, svojemu vzvišenemu poklicu predani pedagogi.

Kadarkoli bijejo po glavah slovenskega učiteljstva plohe obrekovanj, natolecevanja in poniževanja, izpodmika se zopet eno izmed oporišč, na katerem sloni celokupna narodna kultura in morala. Položaj učiteljstva v narodni skupnosti je tako delikaten, da ne prenaša nikake »vzgoje« z gorjačo.

Kdor želi srečnejše bodočnosti našega naroda, kdor misli resno in pošteno s slovensko kulturo, naj ne stopa v areno proti učiteljstvu s tako grobim orožjem! L. G.

Minister prosvete o monopolizaciji šolskih knjig

Po poročilih v dnevnih listih je prosvetni minister g. Dobrivoje Stošović sprejel novinarje. Z ozirom na polemiko, ki se je razvila v raznih listih zaradi unifikacije šolskih knjig, jim je dal izjavo, v kateri je med drugim dejal:

Na osnovi člena 1. in 2. zakona o učnih knjigah iz leta 1929. je prosvetno ministrstvo razpisalo v začetku lanskega leta natečaj za: 1. učne knjige za vse predmete, ki so predvideni za osnovne šole; 2. učne knjige za srednje šole iz nacionalnih skupin predmetov.

Proti izdajanju šolskih knjig po državi se poudarja zlasti: 1. da šolske knjige ne bodo sodobne, 2. da bodo brez konkurence dražje in 3. da bodo mnoga gospodarska podjetja s to monopolizacijo šolskih knjig hudo prizadeta.

Slišati je bilo tudi ugovore, ki so docela neosnovani. Eden teh ugovorov se je čisto ponavljal zlasti v enem delu našega tiska, namreč ta, da tečaj ne upošteva v dovoljni meri dravske banovine in da s tem spravlja v nevarnost slovenski jezik. Takšne in slične trditve izvirajo deloma iz nedovoljnega poznavanja šolskih odredb in zakonskih predpisov, deloma pa tudi iz drugih razlogov.

Po objavljenem natečaju za sestavo učnih knjig iz nacionalnih predmetov se morajo za srednje šole sestaviti naslednje knjige: gramatika srbohrvatskega in slovenskega jezika ter čitanke za 1., 2., 3. in 4. razred srednjih šol. Poleg splošnih načel natečaj izrečno določa, da morajo biti gramatike in čitanke za šole v dravski banovini pisane v slovenskem jeziku. Kar se tiče obdelave in metode, veljajo za slovenske knjige iste določbe kakor za srbohrvatske gramatike in čitanke. Ker so že v programu glede narodnih jezikov predvidene posebej srbohrvatske gramatike in posebej slovenske gramatike, kar je znano vsem šolskim strokovnjakom, učiteljem in profesorjem, je docela logično, da tudi razpisani natečaj predvideva posebno srbohrvatsko in posebno slovensko gramatiko ter prav tako tudi ločene srbohrvatske in slovenske čitanke. Zato je samo po sebi razumljivo, da bodo tudi knjige tiskane ene v srbohrvatskem druge v slovenskem jeziku.

K radijskemu predavanju o strnjenem pouku

Ze dve zaporedni soboti se je javil pred našo radijsko javnostjo tov. Bratko Rudolf iz Radeč pri Zidanem mostu, ki je podal v svojem referatu sicer v precej skraćeni obliki sintezo o novodobnem strnjenem pouku. Izšel je iz ideje same ter označil bistvo sodobne šole v živem dogajanju. Ideja, da naj življenje vodi šola, ne more pa šola voditi življenja, da mora hoditi nova šola skozi življenje, da ga bo spoznala v vseh njegovih oblikah v vasi ali v mestu, povsem odgovarja sodobnemu stremljenju po sintezi v smeri dinamike. Vrednost te metode, ki bazira na pedološki resnici, da otrok ne doživlja porednosti, nego celoto, je podčrtal z nekoliko primeri iz praktičnega življenja. Povsem jasno pa je povedal, da je šola ustanova za vzgojo čim popolnejše osebnosti za zboljšanje kulturnega in gospodarskega stanja človeštva, da sta si družba in otrok v medsebojni odvisnosti ter da razvoj otroške duševnosti temelji na strukturalni psihologiji.

Vsekakor je koristno, da se podobni problemi, ki tangirajo nas vse in ki polagoma pronicajo v sodobno vzgojo, čim bolj popularizirajo, obenem pa temeljito podvržejo kritiki, da se vsa vprašanja prečistijo do najmanjših podrobnosti. Znano je, da je naša pedagogika preplavljena z nešteti fragmenti — vzgledi prakse — ki se proglašajo osamosvojeni od vsakršne teorije. Verujem predavatelju, da je bila njegova želja, da ne ostanje vsa pedagoška predavanja bolj feljtonskega značaja, samo posamezne slike iz prakse. Zato je v dveh svojih predavanjih skušal nanizati približno ves razvoj te teorije, ki je našla precej plodna tla med mladimi poborniki novih idej, ki se menda zavedajo, da se pri nas šele formirajo potrebe temeljite preosnove šolskega pouka.

Raduje me činjenica, ki jo je poudaril tov. Bratko, da brez dovoljnega teoretičnega znanja ne bomo nikdar dosegli vsaj zadovoljujočih vrednosti. Nikdar ne moremo brez dovoljne teoretične baze izvrševati svojega vzvišenega poklica, četudi smo še tako izvežebani v samem tehničnem izvrševanju službe. Tako delo bi bilo podobno »zdravniškemu poslu« vaškega brivca ali kovača, ki »dere« zobe, pri tem pa ne pozna sestavino in funkcijo zoba, ne anatomije, ne fiziologije, terapije itd.

Po razpisnem natečaju se morajo nadalje izdati knjige za teorijo književnosti ter zgodovino jugoslovanske književnosti za višje razrede srednjih šol, nadalje antologija novejših književnosti za 7. in 8. razred kot dopolnilo zgodovine književnosti. Gradivo za te učne knjige je predpisano že v učnem načrtu in je istovetno za šole v dravski banovini in v ostalih delih države. V natečaju se izrečno naglašajo, da morajo priti v te knjige vsi pisci, ki so navedeni v novem učnem programu. To znači, da bodo tudi te knjige po določbah učnega programa dvojne, t. j. ene srbohrvatske, druge pa slovenske.

Kar se tiče ostalih knjig za srednje šole je stvar taka: Knjige morajo biti za dravsko banovino pisane v slovenskem, za ostale banovine pa v srbohrvatskem jeziku, po vsebini pa morajo biti enake, ker ni nobenega razloga, da bi bile knjige različne. Isto velja tudi za antologijo narodne poezije in narodne zgodovine za 3. in 4. razred srednjih šol, za zemljepis kraljevine Jugoslavije za 4. razred ter za zemljepis kraljevine Jugoslavije za 8. razred. Tudi te knjige morajo vsebovati isto gradivo, neglede na to, da se ene tiskajo v slovenskem, druge pa v srbohrvatskem jeziku.

V natečaju za sestavo osnovnošolskih učnih knjig se posebno naglašajo, da so za gramatiko za 3. in 4. razred ter za čitanke za 1. razred potrebni posebni rokopisi za šole v dravski banovini. Tudi vse ostale knjige za 3. in 4. razred se bodo izdajale posebej v srbohrvatskem in posebej v slovenskem jeziku. Nihče ni smatral za potrebno, da bi se to v natečaju še posebej naglašalo ker je samo po sebi razumljivo, da morajo biti te knjige pisane tako, da se jih bodo otroci osnovnih šol lahko posluževali.

Z uvedbo šolskih knjig v državni izdaji ter z obnavljanjem natečajev vsaka štiri leta, se bo zaposlitev tiskarn brez dvoma povečala. Ze v zakonu samem je predvideno, da se učne knjige ne bodo tiskale v državni tiskarni, marveč se mora za vsako knjigo razpisati natečaj in da se morajo knjige izdati ob sodelovanju zasebnih tiskarniških podjetij, knjigovoznic itd. Knjige bodo seveda tudi še nadalje prodajale pooblaščene knjigarne kakor dosedaj.

VSEBINA:

Nazaj k šoli.

Minister prosvete o monopolizaciji šolskih knjig.

K radijskemu predavanju o strnjenem pouku.

Bolgarsko odlikovanje dirigenta učiteljskega pevskega zbora JUU.

LISTEK: Butalski učitelj.

Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. —

Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio.

— Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Bolgarsko odlikovanje dirigenta učiteljskega pevskega zbora JUU

Odlikovani tov. Milan Pertot.

Učiteljski pevski zbor je lansko leto meseca maja priredil lepo uspešno koncertno turnejo po južni Bolgariji. Koncertiral je v Sofiji, Plovdivu, Stari Zagori, Kazanliku, Shivenu, Burgasu in Jambolu. Zbor je vodil dirigent naš tovariš Milan Pertot, učitelj v Litiji. Te dni je prejel iz Sofije pismo sledeče vsebine:

Mi, Boris III., po božji milosti in narodni volji car Bolgarije. V znak naše posebne naklonjenosti nagradimo dirigenta Jugoslovanskega učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani g. Milana Pertota s komandirskim križem našega narodnega ordena »za graždanska služba« III. stopnje.

Visoko bolgarsko odlikovanje.

Tovarišu, dirigentu Milanu Pertotu iskreno čestitamo k visokemu in zasluženemu odlikovanju, ravno tako pa tudi Učiteljskemu pevskemu zboru, ki je posredno na tak način odlikovan tudi sam.

TOVARISICE IN TOVARISII!

V soboto 7. marca nas prvič obišče Učiteljski pevski zbor v Murski Soboti. To bo prva manifestacija našega zbora v Prekmurju. Zbor, ki se je proslavil s svojo pesmijo že po vseh naših mestih in tudi v inozemstvu, se bo z istim programom predstavil pri nas. Tovariši(-ce) naša stanovska in moralna dolžnost je, da se kolikor mogoče številno udeležimo te prireditve. Pokažimo svojo solidarnost do stanu, pohitimo tja v središče našega Prekmurja, kolikor mogoče vsi in pripekljimo s seboj tudi svoje prijatelje in znanec in vse ljubitelje petja. Marsikdo še ni slišal peti učiteljskega zbora. Sedaj ima lepo priliko posetiti prireditev na kojoj ga vabi — odbor.